

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗΣ
ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ
Λεωφόρος ΡΙΚ 12,
Αγλαντζιά 2120,
Λευκωσία.
Τηλ. (357) 22427717,
Φαξ (357) 22427747
Email: deontologia@cytanet.com.cy
cmcc@cmcc.org.cy
Ιστοσελίδα: www.cmcc.org.cy

CYPRUS MEDIA COMPLAINTS
COMMISSION
12 RIK Av.,
Aglantzia 2120
Nicosia.
Tel: (357) 22427717
Fax (357) 22427747
Email: deontologia@cytanet.com.cy
cmcc@cmcc.org.cy
Web-site: www.cmcc.org.cy

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Η Επιτροπή Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας εξέτασε παράπονο από την Κίνηση Ισότητα, Στήριξη, Αντιρατσισμός –ΚΙΣΑ-(10/4/7/13) ότι στη διάρκεια της εκπομπής του ΡΙΚ «Μαζί στο ΡΙΚ» στις 19/6/2013, που παρουσιάζει η Ελίτα Μιχαηλίδου, έγιναν αναφορές που προωθούν τη ξενοφοβία, το ρατσισμό και τη μισαλλοδοξία.

Στην εκπομπή ήταν φιλοξενούμενος ο ηθοποιός Κωστάκης Κωνσταντίνου, ο οποίος προσκλήθηκε για να μιλήσει για την προσωπική και επαγγελματική του ζωή.

Από την εξέταση της οπτικογράφησης της εκπομπής διαπιστώθηκε ότι ο φιλοξενούμενος, αναφερόμενος στην περίοδο κατά την οποία διετέλεσε δημοτικός σύμβουλος στο Δήμο Λευκωσίας, είπε ότι «η πολλή δημοκρατία, τελικά, είναι αρρώστια για ένα τόπο, η πάρα πολλή δημοκρατία είναι αρρώστια, δεν είναι σωστό αυτό...»

Η παρουσιάστρια παρενέβη και ακολούθησε ο πιο κάτω διάλογος:

Ελίτα: Θα επανέλθω σ' αυτό που είπες ότι η πολλή δημοκρατία βλάπτει γιατί είπες ότι αν ήσουν στην Αθήνα θα ήσουν με τη Χρυσή Αυγή.

ΚΚ: Βεβαίως θα ήμουν με τη Χρυσή Αυγή...

ΕΜ: Πώς μπορείς να είσαι με τη Χρυσή Αυγή...

ΚΚ: Γιατί να μην ήμουν με τη Χρυσή Αυγή... με ποιους να είμαι, με το ΠΑΣΟΚ που οι μισοί είναι στη φυλακή, με τη Νέα Δημοκρατία που οι μισοί θα παν φυλακή, με το Σύριζα που παίζει πελλό...»

ΕΜ: Γιατί Χρυσή Αυγή, Κωστάκη... είσαι δημοκράτης..

ΚΚ: Μου αρέσει αυτό που κάνει η Χρυσή Αυγή στην Αθήνα. Πήγαμε όλοι στην Αθήνα τα τελευταία χρόνια. Είδαμε ότι φοβάσαι να περπατήσεις στον Άγιο Παντελεήμονα, στην οδό Αθηνάς... φοβάσαι, κι' εγώ φοβάμαι, όταν περνώ από ένα δρόμο και με βλέπουν οκτακόσιοι ξένοι που δεν ξέρω τι έχουν κάμει στις πατρίδες τους. Δεν είμαι ρατσιστής, αλλά δεν μπορώ να βλέπω αυτό το πράγμα. Δεν μπορώ να βλέπω, ας πούμε, να κάνεις έγκλημα, να είσαι φιλοξενούμενός μου, να σε ταΐζω, να σε ποτίζω, να σου δίνω και τα τσιεκκούδκια και ξαφνικά εσύ να μη με σέβεσαι, και εγώ σέβομαι όταν πηγαίνω στον τόπο σου, κύριε Πακιστανέ, κύριε Ινδέ και κύριε οτιδήποτε, σέβομαι τον τόπο σου...

ΕΜ: ...Πάμε και στο ρεπορτάζ και ερχόμαστε να ακούσουμε τις απόψεις σου γιατί είναι ζωντανές, έχεις άποψη, συμφωνώ... διαφωνώ, σε σέβομαι γιατί έχεις λόγο και χαίρομαι ακόμη περισσότερο γιατί είσαι ηθοποιός, παράγεις κουλτούρα...»

Στο παράπονο αναφέρθηκε ότι η εκπομπή είχε περιεχόμενο που «υποθάλλει τη ξενοφοβία, το ρατσισμό και τη μισαλλοδοξία», επειδή η συνέντευξη αποτελούσε «μορφή δημόσιου λόγου μέσω του οποίου γίνεται διάδοση, υποκίνηση, προώθηση ή δικαιολόγηση μίσους που βασίζεται στη μισαλλοδοξία (συμπεριλαμβανομένων εκδηλώσεων επιθετικού εθνικισμού ή εθνοκεντρισμού και διακρίσεων και εχθρότητας εναντίον μειονοτήτων, μεταναστών ή προσώπων με μεταναστευτική καταγωγή).

Περαιτέρω ανέφερε ότι η συνέντευξη «σε αυτό το πλαίσιο, συνιστά μορφή ρατσισμού, η οποία προσβάλλει την κεφαλαιώδη αρχή ότι δημοκρατική κοινωνία είναι αυτή που θεμελιώνεται στο σεβασμό της ίσης αξιοπρέπειας όλων των ανθρώπων και του σεβασμού της διαφορετικότητας».

Το παράπονο ανέφερε επίσης ότι το περιεχόμενό ήταν αντίθετο σε πρόνοιες νόμων που καθιστούν αδίκημα την υποκίνηση βίας ή μίσους εναντίον προσώπων «που προσδιορίζεται βάσει της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, των γενεαλογικών καταβολών ή της εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής».

Παραθέτοντας γραπτώς τις απόψεις του επί του παραπόνου ο Γ. Δ. του ΡΙΚ κ. Θέμης Θεμιστοκλέους ανέφερε ότι το Ίδρυμα σε καμία περίπτωση δεν είχε πρόθεση ή σκοπό, αλλά ούτε και αρμόζει σε αυτό, να προβάλλει ρατσιστικά ή ξενοφοβικά σχόλια.

Ανέφερε ότι επρόκειτο για ζωντανή εκπομπή κατά την οποία ο κ. Κωνσταντίνου εξέφρασε καθαρά προσωπικές απόψεις, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι αυτές υιοθετούνται με οποιοδήποτε τρόπο από τη δημοσιογράφο-παρουσιάστρια ή το ΡΙΚ.

Η παρουσιάστρια της εκπομπής, παραθέτοντας τις δικές της παρατηρήσει, ήγειρε το πρόβλημα ότι «σε ζωντανά προγράμματα δεν μπορεί κανείς να ξέρει από πριν τι πιστεύει και τι κάνει ένας ηθοποιός». Υποστήριξε περαιτέρω ότι η ίδια διαχώρισε τα δικά της πιστεύω, τα οποία «σε καμία περίπτωση δεν αντανakλούν όσα αναφέρει η καταγγελία» και ότι το μόνο που λέχθηκε από μέρους της ήταν για την ειλικρίνεια του φιλοξενούμενού της να μιλά ανοικτά και να μην υποκρίνεται.

Η κ. Μιχαηλίδου ανέφερε ότι «οι δημοσιογραφικές αποστάσεις τηρήθηκαν και έθεσε τα ερωτήματα «πως μπορεί ένα πρόγραμμα με τις απόψεις ενός συγκεκριμένου καλεσμένου να προκαλεί το ρατσισμό, όταν άλλα τόσα προγράμματα τον κατακρίνουν;» και «πώς έγινε υποκίνηση για ‘μίσος, διάδοση εθνικισμού’ κλπ, όταν εξέφραζε ένας – μόνο – άνθρωπος, που βρισκόταν εκεί όχι για την ιδεολογία του, αλλά για το ‘ποιος είναι’;».

Η Επιτροπή Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας εξέτασε το θέμα αποκλειστικά και μόνο υπό το πρίσμα των προνοιών του Κώδικα Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας,

δεδομένου ότι είναι εκτός των αρμοδιοτήτων της η εφαρμογή νόμων, έστω και αν κάποιες πρόνοιές τους συμπίπτουν με τις πρόνοιες του Κώδικα.

Η Επιτροπή ενημερώθηκε ότι με τη νομική πτυχή ασχολήθηκε η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου και ασκώντας τη διακριτική της εξουσία αποφάσισε να προχωρήσει στην εξέταση της πτυχής που αφορά στις πρόνοιες του Κώδικα.

Προτού εξετάσει τις επί μέρους αναφορές που έγιναν στην εκπομπή, η Επιτροπή ασχολήθηκε με το γενικό θέμα του περιεχομένου ζωντανών εκπομπών και του ενδεχομένου να γίνουν αναφορές από άτομα –εκτός των συντελεστών της εκπομπής- που ενδεχομένως να παραβιάζουν πρόνοιες του Κώδικα Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας. Η Επιτροπή αναγνωρίζει το πρόβλημα αυτό που ενίοτε αντιμετωπίζουν παρουσιαστές ζωντανών εκπομπών και επανέλαβε την πάγια θέση της που αναφέρθηκε και σε προηγούμενες υποθέσεις, ότι σε τέτοιες περιπτώσεις οι παρουσιαστές οφείλουν να παρέμβουν και με σαφήνεια να υποδείξουν το απαράδεκτο θέσεων που προδήλως παραβιάζουν πρόνοιες του Κώδικα και να διαχωρίσουν σαφώς τη δική τους θέση και εκείνη του ΜΜΕ το οποίο παρέσχε το βήμα για να γίνουν οι αναφορές.

Στην προκειμένη περίπτωση, η παρουσιάστρια ανέφερε γενικώς και αορίστως ότι διαφωνεί σε πολλά σημεία με τον κ. Κωνσταντίνου, χωρίς να τα καθορίσει και να τα επισημάνει σαφώς. Μόνο σε μία περίπτωση, ορθώς ενεργώντας, διαφώνησε σαφώς με τη δήλωση του κ. Κωνσταντίνου ότι δεν αναμένει να προκύψει οτιδήποτε από τη διαδικασία της ανακριτικής επιτροπής για την οικονομία.

Η μετάδοση της αναφοράς που έγινε από τον κ. Κωνσταντίνου ότι «η πολλή δημοκρατία είναι αρρώστια» αντιβαίνει στη γενική διάταξη του Κώδικα Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας περί σεβασμού και προαγωγής της δημοκρατίας και των άλλων πανανθρώπινων αξιών. Εν πρώτοις, δεν μπορεί να υπάρξει ποσόστωση στη δημοκρατία. Υπάρχει μόνο η δημοκρατία ως πανανθρώπινη αξία και δεν είναι δυνατό οποιοσδήποτε κατά το δοκούν να προκρίνει περιορισμό της όταν προσωπικά και αυθαίρετα θεωρεί ότι υπάρχει πολλή δημοκρατία. Εξ άλλου, ο χαρακτηρισμός της δημοκρατίας ως αρρώστιας παραπέμπει σε μια κατάσταση που πρέπει να αντιμετωπισθεί δραστικά, και στην προκειμένη περίπτωση με τα μέσα και τις μεθόδους που προκρίνει η Χρυσή Αυγή, μια οργάνωση με δημοσίως διακηρυγμένες φασιστικές και αντιδημοκρατικές αντιλήψεις. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ήταν υποχρέωση της παρουσιάστριας να υποδείξει το σαφώς αντιδημοκρατικό χαρακτήρα της δήλωσης αυτής και το γεγονός ότι υποσκάπτει την ιδέα της πανανθρώπινης αξίας της δημοκρατίας, πολύ περισσότερο όταν η ίδια αναγνώρισε ότι ο φιλοξενούμενός της, ως ηθοποιός, παράγει κουλτούρα και ότι είχε την ιδιότητα να εκφέρει ζωντανές απόψεις και λόγο-δηλαδή κατά τρόπο που εύκολα θα μπορούσε να επηρεάσει άλλους.

Η Επιτροπή έχει την άποψη ότι η απλή παρατήρηση «γιατί Χρυσή Αυγή, Κωστάκη... είσαι δημοκράτης» δεν ήταν επαρκής αντίδραση, αφ' ενός γιατί ήταν

ανακριβής και παραπλανητική, δεδομένου ότι η δήλωση του φιλοξενούμενου ότι «η πολλή δημοκρατία είναι αρρώστια» δεν συνάδει με δημοκρατικές αντιλήψεις και αφ' ετέρου γιατί δεν υπήρξε σαφής αντίλογος και αποδοκιμασία των αντιδημοκρατικών αντιλήψεων και μεθόδων της οργάνωσης αυτής –για τις οποίες οι Ελληνικές αρχές πήραν δραστικά μέτρα καταστολής, όταν η απόφαση της Επιτροπής είχε ήδη ληφθεί.

Περαιτέρω, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι αναφορές του κ. Κωνσταντίνου ότι φοβάται να κυκλοφορήσει σε δρόμους της Αθήνας γιατί τον βλέπουν οκτακόσιοι ξένοι που δεν ξέρει τι έχουν κάμει στη χώρα τους, με το γενικό τρόπο που διατυπώθηκαν, έχουν έντονο ξενοφοβικό χαρακτήρα και ως τέτοιες είναι δυνατό να διεγείρουν την καχυποψία, το μίσος και την αποστροφή προς κάθε ξένο. Ως εκ τούτου κρίθηκε ότι αντιβαίνουν στην πρόνοια περί αποφυγής αναφορών που εμπεριέχουν στοιχεία προκατάληψης λόγω φυλής, χρώματος, γλώσσας, θρησκείας και εθνικής καταγωγής.

Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι η απόφαση αυτή δεν αφορά στον κ. Κωνσταντίνου, επί του οποίου δεν έχει αρμοδιότητα, αν και αποδοκιμάζει έντονα τις δηλώσεις του, αλλά στο ΡΙΚ και στην παρουσιάστριά της εκπομπής, γιατί έδωσαν βήμα να ακουστούν οι ξενοφοβικές απόψεις του και δεν μερίμνησαν να διαχωρίσουν τη θέση τους από αυτές σαφώς και απεριφράστως.

Για τους πιο πάνω λόγους, η Επιτροπή αποφάσισε ότι το περιεχόμενο της εκπομπής συνιστά παραβίαση των προαναφερθεισών προνοιών του Κώδικα.